

Agenda 21 Strategi ● Farum

**Idékatalog fra Farum
Kommunes borgerhøring**

TEKNOLOGIRÅDET, NOVEMBER 2003

Forord

Borgernes Idékatalog

Dette ”Borgernes Idékatalog” indeholder resultaterne fra Farum kommunes borgerhøring ”Bæredygtig udvikling – en Agenda 21 Strategi for Farum”, søndag den 16. november 2003 i Kulturhuset i Farum.

Hvilke udfordringer har vi i Farum for at sikre en bæredygtig udvikling? Og hvilke midler skal vi bruge for at tackle disse udfordringer? Dét har en bred kreds af Farum-borgere givet deres fælles bud på i dette Idékatalog til politikerne i Farum byråd. Forslag til i alt 31 udfordringer og 105 midler er hvad borgerne videregiver til politikerne.

Et tilfældigt udsnit på 1.000 af Farums borgere i alderen 20 – 65 år blev inviteret til borgerhøringen. Desuden er der annonceret i Farum Avis. 78 borgere tilmeldte sig høringen. Se mere om deltagerne bagerst i Idékataloget.

Hvorfor en borgerhøring om bæredygtig udvikling? - Fordi Folketinget har vedtaget at alle kommuner i Danmark skal lave en Agenda 21 strategi – en strategi for bæredygtig udvikling - hvert fjerde år, første gang inden udgangen af 2003. Og fordi politikerne i Farum har ønsket at spørge borgerne til råds, som en hjælp til at lave strategien for Farum kommune.

Hvordan gør vi noget ved forureningen og miljøbelastningen. Og hvordan kan vi spare på resourcerne. Alt sammen som bidrag til en bæredygtig udvikling.

På høringen var det borgernes tur til at bidrage med konkrete ønsker og idéer til visioner og handling, som forslag til indhold i den endelige Agenda 21 strategi for Farum kommune. Via fælles brainstorm, dialog, prioriteringer og afstemninger har borgerne leveret deres svar, som er samlet i sin originale version i dette Idékatalog.

Efter høringen vil alle politikere i byrådet Farum få overrakt et eksemplar af Borgernes Idékatalog. Det sker på byrådsmødet den 25. november, hvor Idékataloget præsenteres for medlemmer af byrådet af Teknologirådet.

I november og december 2003 indarbejder Farums Agenda 21-arbejdsgruppe resultaterne fra høringen i gruppens oplæg.

I januar 2004 vedtages Agenda 21 strategien på et møde i kommunens Teknik- og Miljøudvalg. Herefter bliver strategien udsendt i offentlig høring i 4 uger. Deltagerne på borgerhøringen vil automatisk modtage strategien med posten.

I marts 2004 bliver strategien forelagt for byrådet med henblik på vedtagelse.

I den endelige Agenda 21 strategi for Farum kommune vil dette ”Borgernes Idékatalog” være optrykt i sin originale version. Agenda 21 strategien vil indgå i arbejdet med at udforme den samlede Kommuneplan 2005-2016.

Borgerhøringen er afholdt af Farum Kommune i samarbejde med Teknologirådet, som har været ansvarlig for at planlægge, koordinere og gennemføre høringen. Den konkrete planlægning er sket i samarbejde med Agenda 21-arbejdsgruppen.

Grøn Guide Lisbeth Mathiesen og Agenda 21 kontaktperson, Sara T. Jacobsen i kommunens Tekniske forvaltning, har været Teknologirådets kontaktpersoner i Farum. Projektleder Anne Funch Rohmann og projektsekretær Vivian Palm medvirkede fra Teknologirådet. Mette Seier Helms har været proceskonsulent.

Mere om borgerhøringen – debatoplæg, Idékataloget m.m. - kan ses på Farum Kommunes hjemmeside www.farum.dk og på Teknologirådets www.tekno.dk.

Teknologirådet, november 2003

Borgerhøring om Agenda 21 strategi i Kulturhuset den 16. november 2003

Borgernes Idékatalog

Indhold

Forord	1
Borgerhøringens resultater:	
Fokusområder – og stemmeafgivningen på dem	5
Udfordringerne for en bæredygtig udvikling i Farum - de tre vigtigste områder	6
Alle udfordringerne – og om hvorfor de er vigtige - og med de foreslåede midler til at tackle hver af udfordringerne	9
Desuden mener jeg...	23
Borgernes evaluering af borgerhøringen	27
To oplæg om perspektiver på bæredygtig udvikling:	
”Mennesker og miljø – fremtiden er noget vi vælger”	31
”Om værdien af at blande sig som borger”	34
Om borgerhøringen	38
Program for borgerhøringen	43
Deltagerliste - og data om deltagerne	45

Borgerhøringens resultater

Fokusområder – og stemmeafgivningen på dem:

Borgerne pegede på i alt 31 udfordringer for en bæredygtig udvikling i Farum. De 31 udfordringer kan inddeles i 11 fokusområder. Borgerne fik hver fem stemmer, som de hver især satte på det/de fokusområde(r), de synes er vigtigst.

Fokusområderne for en bæredygtig udvikling i Farum – med borgernes stemmer – er:

1. **INFORMATION, INVOLVERING, MOTIVATION AF FORVALTNINGEN, POLITIKERNE OG BORGERNE. DEMOKRATI OG REEL MEDINDFLYDELSE**
[47 stemmer]
2. **BYPLANLÆGNING/BYUDVIKLING - UDBYGNING, HENSYN TIL NATUR**
[41 stemmer]
3. **NATUR - BEVARELSE, UDVIKLING, ATTRAKTION, ARKITEKTUR, ADGANG**
[40 stemmer]
4. **TRAFIK - INFRASTRUKTUR – RESSOURCER**
[36 stemmer]
5. **SOCIAL BÆREDYGTIGHED - INDDRAGELSE AF SVAGE GRUPPER, TRIVSEL, KOMMENDE GENERATIONER**
[32 stemmer]
6. **AFFALD - MÆNGDE, RESSOURCEFORBRUG, HÅNDTERING**
[18 stemmer]
7. **FORURENING - UDLEDNING AF GIFTSTOFFER**
[17 stemmer]
8. **DRIKKEVAND**
[12 stemmer]
9. **FOLKESUNDHED - OFFENTLIGE SUNDHEDSRESSOURCER, MARGINALE GRUPPER**
[11 stemmer]
10. **ERHVERVSUDVIKLING - SAMMENHÆNG MELLEM DET LOKALE OG GLOBALE**
[8 stemmer]
11. **FORBRUG - OFFENTLIGT, PRIVAT**
[1 stemme]

Udfordringerne for en bæredygtig udvikling i Farum - på de tre fokusområder, borgerne har stemt på som de vigtigste - er:

1. INFORMATION, INVOLVERING, MOTIVATION AF FORVALTNINGEN, POLITIKERNE OG BORGERNE. DEMOKRATI OG REEL MEDINDFLYDELSE

[47 stemmer]

Udfordringerne er:

Demokrati: Hvordan får vi borgerne inddraget i planlægningsprocessen - både i beslutninger og i forvaltning?

Hvordan sikrer vi at borgere og interessegrupper får reel indflydelse i de demokratiske beslutninger, som træffes af politikerne og udmøntes af embedsmændene?

Hvordan motiverer vi til synliggørelse omkring bæredygtig udvikling?

Hvordan sikres den enkeltes engagement og ansvarlighed?

Hvordan sikrer vi at borgerne bliver informerede (oplyste) til at kunne træffe miljøvalg?

2. BYPLANLÆGNING/BYUDVIKLING - UDBYGNING, HENSYN TIL NATUR

[41 stemmer]

Udfordringerne er:

Hvordan sikrer vi at vi bevarer Farums natur, smuk arkitektur + attraktive, bæredygtige boligenheder med hensyn til livskvalitet, bæredygtighed, ansvarlighed?

Byens udvikling:

- bedre trafikforhold, trafikal sammenhæng i byens udvikling
- bedre byplanlægning, hvordan sikrer vi de rekreative værdier, samtidig med udbygning af byen?

Hvordan sikrer vi at udbygningen af Farum bliver et aktiv for hele byen – også på længere sigt?

Hvordan får vi en fremtidssikret udvikling? (Off. regler og afgifter, miljøopdragelse, børn, ikke frelste, tværs, bæredygtig lokalplan, forskellige boformer-forskellige løsninger, nyeste teknologi, solfangere, miljøinnovation & erhvervsudvikling, økologisk mad i institutioner, på tværs af kulturer, og partiskel)

Hvordan sikrer vi at byudviklingen foregår under hensyntagen til naturen og mennesker?

3. NATUR – BEVARELSE, UDVIKLING, ATTRAKTION, ARKITEKTUR, ADGANG

[40 stemmer]

Udfordringerne er:

Natur: Hvordan sikres Farums enestående natur?

- hvordan undgår vi at bygge på de resterende frie områder?
- hvor mange borgere kan vores areal bære?
- for meget hastværk i planlægningen, husk æstetikken i fx byggeriet

Hvordan sikrer vi at vi bevarer Farums natur, smuk arkitektur + attraktive, bæredygtige boligenheder med hensyn til livskvalitet, bæredygtighed, ansvarlighed?

Hvordan sikrer vi at naturbevarelse og udvikling fortsat finder sted?

Hvordan sikrer vi at naturen bevares samtidig med at kommunen udvikles?
Hvor stor skal byen være?

Hvordan fastholder og forbedrer vi naturen og adgangen hertil?

*Opgaven til borgerne på høringen: Hvilke **udfordringer** står vi overfor for at sikre en bæredygtig udvikling i Farum kommune i de kommende år? Hvad er det vigtigt at forholde sig til, gøre noget ved, undersøge eller tage stilling til for at sikre en bæredygtig udvikling?*

Alle udfordringerne med de midler, borgerne har foreslået til at tackle dem:

INFORMATION, INVOLVERING, MOTIVATION AF FORVALTNINGEN, POLITIKERNE OG BORGERNE. DEMOKRATI OG REEL MEDINDFLYDELSE

Udfordringen: **Demokrati: Hvordan får vi borgerne inddraget i planlægningsprocessen - både i beslutninger og i forvaltning?**

Vigtigt fordi: Større trivsel, mindre ”brok”.

Demokrati er mere end flertalsbeslutninger i byrådet. Når borgerne hænger på ’fortidens synder’ er det vigtigt med indflydelse. Sporene skræmmer. Vi vil ha’ mere borgerindflydelse.

Midlerne:

- Borgerne bliver inddraget før processen er i gang. Det skaber åbenhed og synlighed.
- Reel borger-demokrati.
- Involvere borgeren i den endelige beslutning. Man får mere nuanceret grundlag.
- En måde: Politikerne udmelder nye idéer – idéer annonceres (hjemmeside, avis) – interesserede melder sig til arbejdsgruppe – borgerhøring – idéer og holdninger præsenteres for politikere og forvaltning.

*Opgaven for borgerne på høringen: For hver af udfordringerne - hvilke konkrete **midler** skal der til her og nu for at tackle denne konkrete udfordring – konkrete idéer og forslag til løsninger og tiltag? Hvilke indsatser og handlinger kan, skal eller bør iværksættes? Og hvem har ansvaret for at gøre det? Og hvorfor er det et godt middel?*

Udfordringen: **Hvordan sikrer vi at borgere og interessegrupper får reel indflydelse i de demokratiske beslutninger, som træffes af politikerne og udmøntes af embedsmændene?**

Demokrati er ikke kun valg hvert 4. år.
Demokrati er mere end flertalsbeslutninger i byrådet.
Vi vil ha' mere borgerindflydelse.

Midlerne:

- Kulturændring blandt politikere og forvaltning – borgere er borgere, ikke kvæulanter. Politikerne prioriterer ressourcer, ikke hvad vælgerne skal mene. Kursus i konfliktledelse kan være en løsning.
- Forvaltningen forpligtes til at arbejde sammen med foreninger og interessegrupper.
- Udvidet pressedækning i Farum Avis. Udvidet brug af hjemmeside til info. Krav til dagsordenen om offentliggørelse mindst 8 dage før.
- Byrådet vedtager at alle høringsfrister udvides med 50 %.
- Større ressourcekrævende beslutninger m.v. skal besluttet over 2 byrådsmøder.

Udfordringen: **Hvordan motiverer vi til synliggørelse omkring bæredygtig udvikling?**

Vigtig fordi: Ellers virker Agenda 21-strategien ikke

Midlerne:

- Hjemmeside under www.farum.dk. Redigeres af upolitisk og frivillig borgergruppe, har ansvarshavende redaktør fra miljø og teknik
- Avis – fast rubrik/side om bæredygtig udvikling.
- Skole/institutioner: fast temaugue, + løbende undervisning, herunder idéudvikling
- Idébank – hertil sendes gode idéer som publiceres både på hjemmesiden og i avis

---

Udfordringen: Hvordan sikres den enkeltes engagement og ansvarlighed?

Engagement er en forudsætning for handling.

Midlerne:

- Bedre kommunikation: Sejlgården som mødested for borgere, foreninger m.m.
- Bedre kommunikation: Opgradering af kommunens hjemmeside. Borgerhjemmeside.
- Eventmager.
- Bevar den grønne guide i Farum.
- Opdragelse: Hjemme, i institutionerne og på skolerne.
- Oplysning: Forskellige kampagner (spar på energien, kemien og lignende). Åbent-hus-arrangementer (på rensningsanlægget, fjernvarmeanlæg, vandværk).
- Økonomisk incitament: fx nedsat affaldsafgift ved kompostering og dermed mulighed for 14-dags afhentning. Fælles-kørsel til arbejde.

Udfordringen: Hvordan sikrer vi at borgerne bliver informerede (oplyste) til at kunne træffe miljøvalg?

Miljøorientering, miljøbevidsthed, opdragelse, oplyst demokrati

---

BYPLANLÆGNING/BYUDVIKLING – UDBYGNING, HENSYN TIL NATUR

Udfordringen: Hvordan sikrer vi at vi bevarer Farums natur, smuk arkitektur + attraktive, bæredygtige boligenheder med hensyn til

- a. livskvalitet
- b. bæredygtighed
- c. ansvarlighed

Midlerne:

- Langtidsplaner i kommunen. Foretagsomhed skal kombineres med eftertanke (hvem: kommunen + borgerne)

- Kommunen skal ikke have flere indbyggere end dem der kommer i den nye by.
- Flere medlemmer af Farum delebil - kommunen kan reklamere og stille garage til rådighed. Vil medføre færre biler.
- Fortsat landbrug – gerne økologisk landbrugspligt (hvem: HUR + kommunen).

Udfordringen: Byens udvikling:

- bedre trafikforhold, trafikal sammenhæng i byens udvikling
- bedre byplanlægning, hvordan sikrer vi de rekreative værdier, samtidig med udbygning af byen?

Bevaring af natur. Sikring af kulturtilbud er nødvendig. Det skal fortsat være attraktivt at bo i Farum uanset om man bor i nyt eller 'gammelt' område. Udbygning af Farum Nord og Stavnsholt-kilen, læring af fejltagelser – fx Lillevangspark og enkelte tilfælde på Hovedgaden.

Midlerne:

- Trafikforhold: Revision af trafikplan – generelt, trænger til grundigt eftersyn
- Trafikforhold: Spærre hovedgaden midt på, evt. smallere vejbane og bredere cykelsti og bredere fortov, chikaner på Lillevangsvej. Det vil reducere trafik gennem byen, sænke farten på Lillevangsvej, der bliver mere sikker.
- Trafikale forhold: To kørebaner på Frederiksborgvej fra nord mod syd. Der er kaos om morgenen, det vil give en smidigere trafikafvikling.
- Trafikale forhold: Tunneller under Slangerupvej. Det vil give beskyttelse af bløde trafikanter (fodgængere, cyklister, især børn)
- Trafikale forhold: Shuttelbus mellem 'unge områder' og Bytorv/station, dvs. mellem øst, vest, nordbyerne. Det vil gøre det lettere at komme til station og bytorv for de mindre mobile.
- Politisk/kommunal styring: Dokumenteret økonomisk bæredygtighed
- - styring: Følge planlovgivningen.
- - styring: Langtidsplanlægning med løbende revision.
- - styring: Høj informationsgrad til borgerne med inddragelse af borgere og interessegrupper.
- Infrastruktur: Krav om børneinstitutioner, skoler, kulturinstitutioner, til kollektiv trafik (nye, mindre busser), til indkøbsmuligheder.
- Natur: Udlægning af grønne arealer og bymiljøer ved fredning.
- Natur: Trafik/sti-system for alle grupper.

- Krav til bebyggelse: Lav bebyggelsesgrad. Spændende og sammenhængende arkitektur. Kvalitet og æstetik. Arkitektkonkurrence. Økologisk teknologi – bredbånd (hjemmearbejdspladser), varmestyring, intelligent hus.

Udfordringen: **Hvordan sikrer vi at udbygningen af Farum bliver et aktiv for hele byen – også på længere sigt?**

Hvis det går for hurtigt vil eksisterende problemer blive forstærket (trafik, adgangsforhold, shopping), mens god planlægning giver mulighed for bæredygtigt byggeri i balance med den eksisterende natur.

Midlerne:

- Trafik: Cykel- og gangstier (adgang til skole, institutioner)
- Trafik: Fleksible busser til station – Bytorv + Birkerød-Ballerup (S-bussen).
- Handel: Bevar detailhandel. Det minimerer transportbehov.
- Bevar skolelandbrugets jord.
- Bebyggelse: Krav til lokalplaner omkring:
  - mangfoldighed (forskellige huse)
  - materialer (bæredygtighed, lavt energiforbrug)
  - fællesområder (ude og inde)
  - grønne områder
  - bebyggelsesgraden

Udfordringen: **Hvordan får vi en fremtidssikret udvikling?** (Off. regler og afgifter, miljøopdragelse, børn, ikke frelste, tværs, bæredygtig lokalplan, forskellige boformer-forskellige løsninger, nyeste teknologi, solfangere, miljøinnovation&erhvervsudvikling, økologisk mad i institutioner, på tværs af kulturer, ? og partiskel.

- ressourcebesparelser (edb-sparepapir, energi)
- sikre og forbedre velfærd med reduceret energiforbrug
- give børn og børnebørn et rummeligt liv
- give erhvervs-mæssige udviklingsmuligheder – spin off
- livskvalitet

Midlerne:

- Forsøg i nordbyen med alternativ energi: solfangere og jordvarme
- Lavt forrentede lån, indbygget i lokalplankrav for nye boliger + kræve energirigtig boligudstyr.
- Kommunal internetforsyning (TDC, kommunen)
Sparer penge.

Udfordringen: Hvordan sikrer vi at byudviklingen foregår under hensyntagen til naturen og mennesker?

Støj og forurening og ulykker minimeres.

Vi vil værne om den storslåede natur, vi allerede har! – og samtidig udvikle kendskab til og muligheder for at bruge naturen.

Midlerne:

- Trafik: Når et nyt byområde planlægges skal trafiknettet udvikles samtidigt,
  - bedre regulering
  - hensyn til bløde trafikanter
  - cykelstier placeres hensigtsmæssigt
  - den offentlige trafik indtænkes, hyppige, attraktive, billige små busserKommunen, amtet (staten) og HUR skal sikre dette.
- Trafik: 'Gamle' byområder – fx vestbyen, skal trafiksaneres:
  - stisystemer, dvs. sammenhængende
  - cykelstier på hovedveje
  - hastighedsbegrænsning v. chikaner (Ryttergårdsvej, Hovedgaden)
  - database til fælles kørsel i bil, ”ind til byen-grupper”
  - firmaer og kommunen køber cykler
  - vareudbringning via internet for at mindske intern trafik i byen
- Byudvikling: Ved planlægning af nybyggeri skal naturen have førsteprioritet. Dvs. eksisterende natur skal ikke fældes/omlægges ved planlægning af nybyggeri.
- Byudvikling: Trafik/affald/energi skal ind- og samtænkes i nybyggeri.
- Affald:
  - affaldssortering hos private
  - sortering af fast affald og kemikalieaffald hos erhverv
  - ved nybyggeri laves en ”genbrugsgård”Hvem: Kommunen udbygger affald-og rensningsanlæg, og renovationsfirmaet følger op på borgernes og erhvervslivets anstrengelser.
- Adgang og inspiration til natur:
  - idékatalog udvikling
  - nye aktivitetsmuligheder, motionsbaner, shelters – overnatning i naturen, lejrpladser med forskellige muligheder - gøres attraktive.
  - marguerit-ruter (sti rundt om Farum Sø) – på hjul, børn, hurtiggående, motionister.Hvem: Kommunen, skoler, amtet (Naturskolen), Skov- og Naturstyrelsen.
- Udvikling af nye skovområder
Hvem: Kommunen

- Bedre pleje af bænke etc.
  - Energi:
    - solvarmeanlæg til beboelse.
    - ved byfornyelse eller nybyggeri indtænker kommunen/entreprenøren alternative energiløsninger – biogasanlæg, halmfyr, brændselsspiller.
-

NATUR - BEVARELSE, UDVIKLING, ATTRAKTION, ARKITEKTUR, ADGANG

Udfordringen: Natur: Hvordan sikres Farums enestående natur?

- hvordan undgår vi at bygge på de resterende frie områder?
- hvor mange borgere kan vores areal bære?
- for meget hastværk i planlægningen
- husk æstetikken i fx byggeriet

Naturen er vores vigtigste aktiv.

Midlerne:

- Flere bio-korridorer
Giver øget artsdiversitet.
  - Byggelinier inden for en vis radius.
Sikrer mod ødelæggelse af uoprettelige skader på naturen.
  - Bevare de resterende grønne områder i byen/kommunen.
Der er allerede bygget for tæt og for meget.
  - Undgå videre udbygning af trafikken.
Trafik gør et stort indhug i naturen og har en negativ indvirkning (forurening).
  - Stop for videre bebyggelse.
Vi mangler oversigt over belastningerne ved for store udvidelser af kommunen. Farum har et lille areal til mange borgere.
-

Udfordringen: Hvordan sikrer vi at vi bevarer Farums natur, smuk arkitektur + attraktive, bæredygtige boligenheder med hensyn til

- livskvalitet
  - bæredygtighed
  - ansvarlighed
-

Udfordringen: Hvordan sikrer vi at naturbevarelse og udvikling fortsat finder sted?

Udfordringen: Hvordan sikrer vi at naturen bevares samtidig med at kommunen udvikles? Hvor stor skal byen være?

- vi ønsker natur
  - vi ønsker at byudviklingen er styret, er langsigtet
  - planlægning ud over valgperioder
-

Udfordringen: Hvordan fastholder og forbedrer vi naturen og adgangen hertil?
Naturpleje, adgang, stisystemer, tværkommunal turismestrategi, trafik, kommunal busløsning, trafiksikkerhed i Vestbyen.

- natur og rekreation fremmer livskvalitet og psykisk velvære
  - gør Farum til et attraktivt sted at flytte til
  - aktiv planlægning/valg er nødvendige for at undgå at natur bliver udlagt til byudvikling
-

TRAFIK - INFRASTRUKTUR – RESSOURCER

Udfordringen: Hvordan kan trafikstøjen fra motorvej og andre veje mindskes?

- støj stresser
- støj = forurening

Midlerne:

- Hastighedsbegrænsninger.
Lavere hastighed = lavere støj.
  - Trafikoplægninger.
Optimerede adgangsveje = færre gener.
  - Over-/inddækning.
Effektiv støjdempering.
  - Forskning og udvikling: Vejbelægning, dæktyper, motorkonstruktion.
Kan give effektiv støjdempering.
-

Udfordringen: Hvordan sikrer vi at Farums energi og trafik forbedres med hensyn til

- a. bæredygtig alternativ energi (sol, vind, brint)
- b. at undgå tomme busser
- c. at sikre trafikken
- d. at sikre borgernes adgang til kollektiv trafik
- e. at spare på budget og økonomi

Midlerne:

- a): Rabat på ejendomsskat, hvis vedvarende energi haves, fx solceller, vindmøller, jordvarme, hulmursisolering
- b) + d): Gå i dialog med HUR (Hovedstadens Udviklingsråd) eller taxaselskab om telebusordning til erstatning af tomme/manglende busser, sikrer at der er kollektiv trafik når behov eksisterer.
- Udbrede kendskab til delebilsordning, undgå at ”hver mand har sin bil”, nære omtanke
- b) + d): Minibusser, der kører når der er en x-passagerer, derved undgås store tomme busser, der bruger spildenergi
- c): Ensretning af sideveje og af Farum Hovedgade
- c): Hastighedsbegrænsning på 30 km/t
- c): Rundkørsel i kryds (Lillevangsvej/Ryttergårdsvej). Giver øget trafiksikkerhed, færre uheld, trafikafviklingen jævnes, ingen hårde opbremsninger
- c): Tunnel / gangbro ved Stavnholtvej/Hovedgaden v.Q8 på begge sider, sikrer glidende trafik, minimerer morgen/aften-kø, sikrer børnene
- c): Prioritering af snerydning på stien
- c): Etablering af sti-system, sikrer bløde trafikanter i øst- og vestbyen.
- e): Vandmålere i lejlighedssbebyggelse, reducerer vandforbrug når beboeren kan se tællertal stige
- e): Energivurdering af kommunale ejendomme, bidrager til mindre CO₂-udslip og kommunen sparer penge

---

Udfordringen: Hvordan sikrer vi at netværk, infrastruktur og tilgængelighed fortsat er nødvendige forudsætninger for trivsel?

Midlerne:

- Sikre cykelveje og gangstier i hele kommunen.

Det er sundt at cykle. Flere cykelture giver større trivsel og færre bilture, og det sænker forureningen fra bilerne.
- Gennemgang af alle cykel- og gangstier for tilgængelighed for kørestole etc. og svagtseende.

Flere borgere bliver mere mobile og selvhjulpne (muliggør indkøb m.v.). Hjælper klapvogns/barnevognskørere.
- Sikre offentlig transport også til kommunens yderområder.

Færre bilture. Flere borgere bliver mere mobile og selvhjulpne.

Udfordringen: Hvordan sikrer vi at støj og forurening fra trafik ikke bliver et endnu større problem i fremtiden?

Støj og forurening allerede i dag er et stort problem. Forurening ved manglende effektiv trafikafvikling i myldretiden. En ny bydel er ved at blive bygget. Det ikke er let at komme rundt i Farum uden bil. Fordi trafikbelastningen gennem Farum og til + fra Farum er stigende

Midlerne:

- Telebusser – især i aften og weekender (hvem: kommunen, HUR, taxa)
- Mindre busser, men ikke færre afgang (hvem: busselskabet)
Mindre busser forurener mindre end store og busserne er alligevel ikke fyldte.
- Vareudbringning gerne på cykel (hvem: Produktionshuset, privat firma)
Færre ville tage bilen til Bytorvet, når de ikke behøvede at tage varerne med hjem.
- Flere cykelstier især i vestbyen og i forbindelse med den nye by (hvem: kommunen).
Det bliver sikrere at cykle.
- Overfaldsalarm som lånes/lejes af kommunen og kobles til politiet (hvem: kommunen + politiet).
Flere bliver trygge ved at gå/cykle på stierne om aftenen.
- Overdækning af motorvejen + flere støjvolde ved motorvejen og de andre store veje (hvem: HUR + Trafikministeriet + kommunen).
Mindre støj, større livsglæde.
- Bevare naturkilerne + Farum Naturpark (hvem: HUR + kommunen)
- Kendskab til den lokale natur skal være et emne i skolen (hvem: kommunen).
- Et sted til vilde blomster (hvem: en privat forening).

Udfordringen: Hvordan håndterer vi fremtidens trafikudvikling?

Støjen udgør problem flere steder.
Forurening og manglende effektiv trafikafvikling.
Børn og andre bløde trafikanter skal kunne færdes trygt
Tilgængelighed er vigtig

Udfordringen: Hvordan mindsker vi ressourceforbruget?

Forbrug af færre ressourcer
...bedre økonomi...mindre affald

Udfordringen: **Hvordan sikrer vi en trafikplan til differentierede behov som tilgodeser både økonomi og økologi?**

- bedre planlægning af den kollektive trafik
  - trafikplanlægning som tilgodeser de 'bløde' trafikanter
-

Udfordringen: **Hvordan sikres gode trafikforhold for alle i Farum?**

Det sparer energi, forurening og menneskeliv

SOCIAL BÆREDYGTIGHED - INDDRAGELSE AF SVAGE GRUPPER, TRIVSEL, KOMMENDE GENERATIONER

Udfordringen: **Hvordan sikres den sociale bæredygtighed?**

Problemer med for ringe mad i institutionerne. Trafiksikkerhed for bløde trafikanter. Mere omsorg og pleje af ældre og marginaliserede unge.

Midlerne:

- Maden i institutioner: Bedre mad i institutioner. Sund mad øger trivsel (folkesundheden). Kendskab og færdigheder vedrørende hvor maden kommer fra og hvordan den laves er en god langtidsinvestering (de unge bliver mere selvhjulpne, sundere og miljøbevidste).
- Maden i institutioner: Bevar skolelandbruget og opret skole/institutions nyttehave og integrer deres dyrkning/høst i undervisningen (biologi og madlavning).
- Maden i institutioner: Sælg institutioners vandautomater. Pengene kan bruges til ovenstående og automaterne er værdiløse (vandhanen er ligeså god).
- Maden i institutioner: Indfør økologisk mad i skole/institutionernes kantine.
- Omorganisér familieafdelingen i Farum kommune. Én sagsbehandler skal følge sag fra start til slut, dvs. en 'afslutter-kultur' i forhold til konkrete sager. Der skal være stærkere kommunalt samarbejde med frivillige organisationer om arbejdet med udsatte unge. Der skal være konkrete tilbud til unge, som ikke er stærkt sportsinteresserede, fx internet-café, overlevelsesture, skateboard- og mountainbike-ture m.v.. Konkret projekt: udsmykning af betonmur ved Fredtofteparken (ved Kildestien).

Mere helhedsorienteret behandling af socialt belastede unge og deres familier. Vil føre til færre sociale problemer og mindre hærværk i Farum.

- Tvungen/evt. frivilligt ophold for politikere på institution for ældre.
Så vil politikerne få øjnene op for den mangelfulde pleje og omsorg af ældre.
- Konkret sommerferie-projekt for unge: lav en skulptur til opstilling ved kommunens institutioner. Det vil kræve: projektleder i en måned, materialer til skulptur, borgmester/kulturdvalgs-forkvinde i 15 minutter ved indvielsen.
- Øget trafiksikkerhed: Flere cykelstier; hastighedsdæmpende foranstaltninger, ca. 35 km/t i hovedgaden; adskillelse af bløde og hårde trafikanter i nybyggeri, hærværkssikret lys på cykelstier i Farum øst + afstrikning; bedre snerydning på hovedgadens cykelsti; begrænset af- og pålæsning i hovedgaden (tidsbegrænset).
Begrundelse: Simpel overlevelse.
- Omsorg og pleje: Flere handicapboliger. Bedre adgangsveje for handicappede. Vi skal kunne tage os af egne handicappede medborgere.

Udfordringen: Hvordan sikrer vi social ansvarlighed og alles ret til fællesskab?

- fordi vi vil prioritere en udvikling af ansvarsfølelse
- undgå eksklusion af bestemte grupper i kommunen

AFFALD - MÆNGDE, RESSOURCEFORBRUG, HÅNDBETING

Udfordringen: Hvad skal vi gøre med vores affald og forbrug?

Reducere affaldsmængder, øge genbrug, affaldssortering, spildevandsrensning, recirkulere brugsvand, bil- og industriforurening.

- undgå at ødelægge naturen
- (mindre forbrug af) dårlige varer med kort holdbarhed
- producér-og-smid-væk-mentaliteten
- affald indeholder mange potentialer, genbrug, næring

Midlerne:

- Stille krav til producenter om miljøvenlig emballage (genbrug, refill).
- Sortere affald i hjemmet, renovationsbiler med separate beholdere, kompostsystem i boligområdet, storskrald afhentes, sortere affald på genbrugsplads. Vigtigt: Sikre at der er videre system og aftagere af det sorterede affald. Kompostering, papir, glas, husholdningsaffald.
- Kg-afgift på renovationsaffald

- Børn: Institutioner og skoler skal besøge rensningsanlæg, genbrugsplads, lave 'affalds-regne-opgaver, lave forslag til at reducere eget/skolens forbrug. Børn opdrager voksne og er fremtiden!
- Udstyrs-måling af el-apparater med henblik på at motivere til mindste forbrug.
- Kun modtage telefonbog, hvis man rekvirerer den.
- Reklameabonnement / 'Nej til reklamer'
- Vand: Separere 'hvidt', 'gråt' og 'brunt' vand i hjemmet. Udstyr/system til at recirkulere 'hvidt' vand + badevand til wc-skyl. Udstyr/system til at recirkulere 'hvidt' vand' + badevand til havevanding.
- Vand: Individuelle vandmålere i hver husstand.

Udfordringen: Affald og rent vand

Giver bedre økonomi.
Større folkesundhed.

FORURENING - UDLEDNING AF GIFTSTOFFER

Udfordringen: Hvordan sikrer vi, at forureningen minimeres mhp. støj, rent vand + affald med hensyn til

- a. motorvejsstøj
  - b. forurening fra industri m.fl.
  - c. affaldsmængden
-

Udfordringen: **Hvordan sikrer vi minimale udledninger af giftstoffer i naturen – det faste og det flydende?**

- vores grundvand sikres i fremtiden – ”drikke af hanen”
  - naturen kan bestå – bade i søerne, undgå skovdød
-

DRIKKEVAND

FOLKESUNDHED - OFFENTLIGE SUNDHEDSRESSOURCER, MARGINALE GRUPPER

Udfordringen: Hvordan øger vi folkesundheden?

Større fysisk velvære

Mindre forbrug af de offentlige sundhedsressourcer

ERHVERVSUDVIKLING - SAMMENHÆNG MELLEM DET LOKALE OG GLOBALE

Udfordringen: **Socialt globalt ansvar: Hvordan sikrer vi en erhvervsudvikling som tager højde for det lokale og det globale?**

Undgå soveby

Genteknologi og andre risici industrier

Global forpligtigelse for eksport af forurening

FORBRUG – OFFENTLIG, PRIVAT

”Desuden mener jeg.....”

Personligt budskab, kommentar, idé eller andet om Agenda 21 strategi og bæredygtig udvikling i Farum kommune – indleveret af borgerne på dagen i en særlig postkasse:

- ” Vi mangler de kommende voksne og de nye danskere på høringen”
- ” Mad i skolerne / Økologi og sund mad. Strategi drukner i den mad vores børn kan købe som alternativ til madpakken. Skolekantin på Bybækskolen: Frossen fastfood, rød salami og hvide papboller”
- ” - at ’affaldsøerne’ (kuberne) skal anbringes så cyklister nemt kan komme til dem (ikke på Borgmester Jespersens vej). Bilisterne kan jo bare køre til genbrugsstationen”
- ” - at vi skal passe på ikke at blive for ’frelste’”
- ” Bæredygtig udvikling i Farum nord for Slangerupvejen er meget vigtig”
- ” Der skal være ligeså stort areal til natur som til golf på Kasernens natur & golf areal. Der er ikke meget natur til stede, når græsset er mellem 1 mm og 1 cm højt og når golfkuglerne fløjter om ørerne på én”
- ” - at det er en utrolig dårlig signalværdi fra borgmesterens side at han ikke møde op (til at forstå velkomst-talen på borgerhøringen, red.)”
- ” - at støjforureningen fra motorvejen skal bekæmpes (lige fra Fiskebækbroen og op til Slangerupvej)”
- ” - at det er vigtigt at huske indvandrere i miljøarbejdet”
- ” - at politikerne bør koncentrere sig om fremtiden og samarbejde (frem for fortiden og politiske skænderier)”
- ” Det bliver spændende at se om dette projekt inklusiv borgermøde overhovedet vil have betydning for politikernes adfærd – eller om der som tidligere besluttet helt uafhængigt af og på trods af borgerne”
- ” Medarbejdernes/politikernes lydhørhed/serviceniveau for brugerne”
- ” Den sociale bæredygtighed, kulturelle arv, ny kirke, moské osv”
- ” Skolelandbrug, menneskelige værdier, fælles mål for fremtiden”
- ” Ungdomsboliger, ældrepleje”
- ” Foreningshus for mange kulturelle foreninger i Farum øst (Stavnsholt). Kulturhuset som også huser mange kulturelle aktiviteter, samt Musikhuset. Dette punkt er væsentligt, når man diskuterer status osv. ”
- ” ’Specielt for unge’ – i stedet for dette udvalg burde det være for alle Farum-borgere”

- ” - at det er vigtigt at se på børneområdet, at sørge for ordentlige normeringer, ordentlig mad og institutionernes rammer, så vores børn får de bedst mulige vilkår. Ikke kun ressourcestærke børn skal ’klare sig godt’ i institutionslivet”
- ” - at motorvejen skal overdækkes meget hurtigt, idet vi er mange der ikke kan bo her, p.g.a. den ulidelige støj”
- ” Frederiksborgvej er ødelagt – for mange benzinstationer. Bedre kollektiv trafik i aften timerne. Evt. minibusser bedre oplysning til borgere, børn, affald smidt på veje”
- ” Foretagsomhed sammen med eftertanke. Lære de kommende generationer om vigtigheden af Agenda 21 og dermed om ’godt’ miljø”
- ” Evt. indføre en skolebusordning på tidspunkter hvor busbetjeningen fra og i Farum er begrænset”
- ” Forbedre busbetjeningen til Stenløse og Hørsholm – især i aften timerne + lørdage og søn-og helligdage”
- ” - at man for en gangs skyld må lytte til borgerne”
- ” ALT for meget støj fra motorvejen”
- ” At Agenda 21 strategi gøres mere synlig – oplysning, oplysning, oplysning i avisen, TV og på opslag samt i skolerne”
- ” Desværre handler infrastruktur altid om trafik. Lands- og regionspolitikkerne bevilger penge til broer og motorveje, mens informations-motorvejene overlades til telefonselskaberne, med velmenende ord. Ifølge en tidligere undersøgelse kan arbejds trafikken begrænses med op til 25 % ved at satse på hjemme- og lokalarbejde (distance)”
- ” Farums nye musikhus skal være et hus, hvor alle aldersgrupper skal have mulighed for at lave arrangementer”
- ” Det er ikke muligt at reducere energiforbrug og trafiktæthed samtidig med at der etableres nye virksomheder, ligesom det ikke er sikkert at overgang til økologisk bespisning er økonomisk og sundhedsmæssigt tidssvarende. Foranstaltningerne til mindskelse af miljøbelastningen trænger til en harmonisering”
- ” Vi må sikre at vi alle har et fritidsliv/aftenliv/ungdomsliv som kan køre uden hensyn til hudfarve. Der må etableres mulighed for at de unge har mødesteder”
- ” - at Farums byråds flertal agerer p.t. hensynsløst i forhold til bevarelse af Farum’s natur og kulturværdier (fx skolelandbruget)”
- ” - at det er forargeligt at Farum ikke ligger i front, men med dårlig placering i forhold til affaldshåndtering og –minimering”
- ” - at der fra Farum Kommunes side skal være bedre information til borgerne om fx affaldshåndtering”
- ” Bæredygtighed kræver diskussion, fx i form af borgerhøringer, skoleskema-emner, grund-ejer/boligforeninger, virksomheder osv. skal inddrages og SKAL også forpligte sig, fx ligesom APV-kravet”

- ” Mere motivation og flere talerør vil få emnet ud i alle nærmiljøer, dvs. ned på jorden med diskussion og krav”
- ” - at vi bør tænke mere på æstetikken i arkitekturen: Mere spændende, farverigt, afvekslende, originalt, bæredygtigt byggeri frem for ensartede parcelhus- og samlebandsløsninger”
- ” - at skolelandbrugets jord ikke bør bebygges”
- ” - at byen er stor nok nu. Stop for kortsigtede kommunale løsninger”
- ” Gør Hovedgaden til stillevej/gågade (kun biladgang for beboere/varer) ”
- ” Hvordan sikrer vi os at der bliver tale om at synspunkter bliver set og efterlevet? Er dette et pseudodemokrati?”
- ” Skolerne kunne undervise i bæredygtighed, så vores børn får det ’ind med modermælken”
- ” - at det er på tide at teleslynger fungerer optimalt (tilgængelighed)”
- ” - at vi skal tænke i folkesundhed (som ikke kom på planche): Kampagne ”cykle til butikken” (å la ’cykle på arbejde’). Kan der gives rabat, hvis man benytter offentlig trafik internt i kommunen vs. at tage bilen? Aktive (flere) miljødage, der (også) motiveres i økonomisk besparelse og samtidig giver fysisk aktivitet og fælles engagement. Overvægt, passiv underholdning, dårlig ernæring er globalt og landsdækkende et stigende problem, hvordan forholder Farum sig?”
- ” Spørgsmål: Hvordan går det med Fuglsangsparks ansøgning om permanentgørelse af affalds søg?”
- ” - at Natursamrådet bør tages ud af mølposen”
- ” I Farum: ca. 80.000 bilvask/år á 200 liter vand/vask = 16.000.000 l/år. Rodzoneanlæg 2 liter vand/vask = 160.000 l/år. Besparelse 15.840.000 l/år”
- ” Byrådet bør orientere sig – fx via borgermøder/-høringer inden vigtige planlægninger går i gang: Borgerne høres – forvaltningen tænker og udarbejder forslag. Herefter kan fx lokalplaner udarbejdes”

Borgernes evaluering af borgerhøringen i Farum kommune:

Borgerne der deltog i Farum kommunes og Teknologirådets borgerhøring om en Agenda 21 strategi for Farum blev ved høringens afslutning bedt om skriftligt at besvare nedenstående seks spørgsmål. Der er ikke tale om en grundig evaluering, men om en umiddelbar tilkendegivelse fra borgerne af motiver for og udbytte af at deltage i høringen. 46 ud af de 55 deltagende borgere har besvaret spørgeskemaet. Alle besvarelse udtrykker positive vurderinger af borgerhøringen. Det var frivilligt om man ville skrive sit navn på besvarelsen – 36 har sat sit navn på, 10 har ikke.

Spørgsmål:

- **Hvorfor har du ønsket at deltage i borgerhøringen?**
- **Hvad har dit væsentligste udbytte været af borgerhøringen?**
- **Ville du deltage i en borgerhøring en anden gang, hvis du fik mulighed for det? (hvis ja, hvorfor? - hvis nej, hvorfor ikke?)**
- **Deltager du i foreningsliv, frivilligt arbejde eller lignende i din fritid? Hvis ja, hvilke aktiviteter?**
- **Hvis du havde mulighed for det, ville du så være interesseret i at deltage i yderligere aktiviteter om bæredygtig udvikling i Farum, hvis det bliver aktuelt?**
- **Har du kommentarer i øvrigt?**

Borgernes svar:

- **Hvorfor har du ønsket at deltage i borgerhøringen?**

"Var inviteret via personligt brev" • "nysgerrighed" • "brev-invitation var spændende og indbydende" • "bæredygtig udvikling er nødvendig" • "jeg føler et ansvar" • "indflydelse på en bæredygtig udvikling for kommunen" • "møde andre borgere og politikere" • "interesse" • "engageret i kommunens udvikling" • "skabe netværk" • "få føling med kommunens natur- og miljøpolitik og borgernes syn herpå" • "vigtigt at tage del i demokratiske processer" • "kritisk overfor den måde, Farum har planlagt på i det seneste år" • "miljø, natur og bæredygtighed er vigtigt" • "almindelig interesse samt et ønske om at få indflydelse som borger" • "har altid interesseret mig for miljø og økologi" • "spændende emne – mulighed for indflydelse" • "almindelig interesse for emnet" • "den personlige invitation gav mig ekstra interesse for høringen" • "godt materiale med som gav mig indsigt i emnet" • "for at bidrage, påvirke, lære og forstå mere om bæredygtighed" • "for at høre hvad andre, menige og forskellige borgere synes om udviklingen i Farum" • "for at give min mening til kende angående emnet" • "jeg blev inviteret" • "fordi jeg kan lide debatten og at få indflydelse" • "stor interesse for hvad der sker i mit nærmiljø" • "fordi jeg synes at emnet er spændende og vigtigt" • "for at klargøre mine egne holdninger. Og for at påvirke min kommune og omgivelser" • "fordi borgerne har for lidt indflydelse i Farum" • "en god chance for at lade borgernes synspunkter komme til orde" • "interesse for miljø og udvikling" • "fordi jeg gerne vil have indflydelse på hvad der sker i Farum" • "for at påvirke politikerne" • "høre hvad der foregår – give meninger til kende" • "komme tættere på beslutningsprocesserne, komme tættere på den politiske virkelighed – lokalt" • "fordi det er vigtigt at borgere giver deres mening til kende" • "fordi jeg er interesseret i Farum som et godt sted at bo" • "for at få indsigt – og mulighed for indflydelse på Farums fremtid" • "jeg er engageret Farum-borger" • "af interesse for den kommende planlægning" • "interesse, nysgerrighed" • "for at deltage aktivt i den demokratiske proces, få indblik i kommunens udvikling" • "blev personligt inviteret og mente at det kunne være spændende og lærerigt" • "for at tage demokratiet alvorligt" • "fordi miljø og inddragelse af dette i lokalt

arbejde har min interesse” • ”for det første af nysgerrighed og for det andet, hvis man vil værne om miljøet nytter det ikke at læne sig tilbage i sofaen og lade tingene stå til” • ”interesse for demokratiet og det nære miljø” • ”nysgerrighed, og en glæde ved at bo i Farum” • ”fordi jeg har et vigtigt budskab” • ”for at give udtryk for mine synspunkter omkring bæredygtig udvikling og få dem afprøvet i samtaler med andre. Og ikke mindst for at høre andres idéer” • ”håber at have indflydelse”.

- **Hvad har dit væsentligste udbytte været af borgerhøringen?**

”En god snak om miljø og bæredygtig udvikling” • ”større indsigt i hvad der foregår i Farum kommune” • ”spændende og dejligt med så stort fremmøde af politikere” • ”at tale med andre borgere, der viste sig at have samme bekymringer som mig” • ”diskussion af social bæredygtighed – normalt er min interesse miljømæssig bæredygtighed” • ”workshop-arbejdet!” • ”fået føling med kommunens natur- og miljøpolitik og borgernes syn herpå” • ”den konstruktive dialog med aktive borgere om vigtige forhold for Farum” • ”at høre andres meninger end min egen” • ”at opleve engagementet” • ”håb om at det nytter” • ”inspirerende at tale med andre om emnet” • ”større viden” • ”mulighed for at påvirke udviklingen og tiltag” • ”jeg har hørt mange forskellige og gode forslag og idéer” • ”indsigt, bidrag til emnet” • ”at høre at så mange forskellige mennesker kunne blive enige om så meget” • ”at konstatere den udviste interesse” • ”at samarbejde uden at forkaste” • ”at få nye indfaldsvinkler på ’problemerne’” • ”at få kendskab til nye områder” • ”det er svært at sige” • ”klargøre mine holdninger under påvirkning af andre deltagere” • ”at borgerne gør politikerne opmærksom på hvad der bekymrer os” • ”mange gode input og idéer” • ”indsigt i andres holdninger og viden om miljø” • ”vi er mange som har samme holdning til det der sker p.t. i Farum” • ”hyggeligt – har hørt spændende synspunkter”, ”indblik i hvad der foregår og hvad andre borgere mener, give meninger til kende” • ”at være en del af ønske- og erfaringsudveksling” • ”nye kontakter, at mærke engagementet” • ”der er ingen mangel på gode idéer, vi ved (alle?) hvad der burde gøres, men hvorfor sker det ikke?” • ”at andre tænker som jeg og mange har de samme holdninger” • ”at mine bekymringer er fælles for mange andre Farum-borgere” • ”møde med andre angagerede Farum-borgere” • ”samværet med andre ligesindede” • ”gode diskussioner, fornemmelse af indflydelse, lære nye mennesker at kende” • ”interessant at høre andres synspunkter og møde andre borgere i kommunen” • ”andre har den samme bekymring om kommunens fremtid” • ”mange nye input fra mange forskellige mennesker – meget dejligt og inspirerende” • ”det vil vise sig” • ”at møde andre mennesker, der bekymrer sig om udviklingen i Farum” • ”at have en fornemmelse af at blive hørt – skuf mig ikke!” • ”på grund af interesse for nærmiljø, mere indflydelse i det lokalpolitiske arbejde” • ”god dialog, spændende dag” • ”udveksling af den måde man prioriterer på og den store forskellighed” • ”hørt forskelligheden til de samme ønsker” • ”at høre andres bud og diskutere mine og deres” • ”at få udviklet tanker omkring Farums udvikling og tale med andre om idéerne. At få lov til at give min mening til kende, hvor politikerne også skal lytte med til sidst. En underholdende og hyggelig dag” • ”var glad for at demokratiet blev synligt” • ”har erfaret at mange borgere er interesserede i at medvirke til at Farum er et godt sted at bo”.

- **Ville du deltage i en borgerhøring en anden gang, hvis du fik mulighed for det? (hvis ja, hvorfor? - hvis nej, hvorfor ikke?)**

44 deltagere, næsten samtlige borgere, der har svaret, svarer ja. En svarer ’sandsynligvis’. En siger nej på grund af tidsmangel.

Flere ja-sigere knytter en bemærkning til:

”ja, fordi det måske nytter noget” • ”ja, hvis tid til det” • ”ja, interessant at være med i

samfundsdebatten” • ”ja, hvis borgerhøringen gennemføres på en god måde som i dag” • ”ja, specielt hvis det viser sig at punkterne vi har berørt og pointeret får betydning og bliver vægtet” • ”ja, på grund af borger-demokratiet” • ”ja, helt sikkert” • ”ja, det er vigtigt for demokratiet at borgere engagerer sig i lokalområdet” • ”ja, det giver borgerne mulighed for at give deres mening til kende og påvirke politikerne” • ”ja, det har givet mig mere interesse i sagen og jeg har opdaget at jeg faktisk selv har en interesse og mening om denne sag” • ”ja, fordi det udvikler at tale med sine medborgere” • ”ja, hvis jeg får indtrykket af at vores svar/idéer bliver brugt” • ”ja, for at få lidt indflydelse” • ”ja, fordi det er lærerigt” • ”ja, gerne – synes at det er en rigtig god måde at få indflydelse (hvis det sker!)” • ”ja, hvis politikere og administration tager borgerne og deres holdninger alvorligt” • ”ja, det er vigtigt” • ”ja, forhåbentlig fører det til en forbedring af demokratiet i Farum” • ”ja, vil gerne have indflydelse på det der sker i Farum” • ”ja, p.g.a. muligheden for at påvirke” • ”ja, det har været meget engagerende” • ”ja, for det skal åbenbart siges mange gange, det, man gerne vil” • ”ja, det har været en interessant gruppe” • ”ja, når man har den mulighed for at udvikle kommunen, sammen med andre borgere” • ”ja, det var en spændende dag – gerne igen” • ”ja, den eneste mulighed for at have indflydelse er at være med” • ”ja, fordi jeg håber at høringen kan påvirke politikerne” • ”ja, enhver borgerinvolvering er positiv” • ”ja, for at høre andres synspunkter og møde andre borgere” • ”ja, det er interessant og udbytterigt” • ”ja, gerne, men det ville afhænge af emnet – det skal være noget, der interesserer mig” • ”ja, det er en nødvendighed” • ”ja, for at deltage i demokratiet” • ”ja, bestemt” • ”ja, gerne – det er en udbytterig dag” • ”ja, bedre mulighed for at give sine meninger til kende, indflydelse” • ”ja, jeg har altid kunnet lide at være med når der skal diskuteres, og kunne påvirke” • ”ja, fordi man bør og nu har jeg tiden” • ”ja, for aktivt at medvirke til et bedre miljø”.

- **Deltager du** i foreningsliv, frivilligt arbejde eller lignende i din fritid? Hvis ja, hvilke aktiviteter?

Syv svarer nej, 39 svarer ja og angiver mange forskellige aktiviteter:

Farum senior motion, bridge, spejderbestyrelse, bestyrelsesmedlem i SF-Farum, Det Grønne Råd, DN-Farum, Farum By og Land, Iværksætterforening, indsamler Røde Kors og Folkekirkens Nødhjælp, Demokratisk Forum, skolebestyrelse, politisk forening, Visesangforeningen, Folkedanserforeningen, Ældresagen, besøgsven, affaldsgruppe, bestyrelse i andelsboligforening, Ældrerådet, badmintonklub, Spejdernes Genbrug, beboerforening, brancheforening, boligbestyrelse, lokal Livsline, Dansk Ornitologisk Forening, grundejerforening, idrætsklub, Klageråd, Kulturelt Samråd, Farum Jazzklub, Folkeoplysningsudvalget, kunstforening, Farum Græsserlaug, ”Bjørne-banden”, Red Barnet, fagteknisk bestyrelse, motorcykelforening, personaleforening, Lions Lyngby, Farum handicapråd, musik og kunst.

- **Hvis du havde** mulighed for det, ville du så være interesseret i at deltage i yderligere aktiviteter om bæredygtig udvikling i Farum, hvis det bliver aktuelt?

41 af de deltagere, der har svaret, svarer ja. To har ikke svaret. 1 svarer ja, men afhængig af emnet. To svarer nej og begrundet det med manglende tid. Flere af ja-sigerne knytter en kommentar til:

”Ja, hvis aktiviteterne er fornuftige” • ”ja, meget!” • ”Ja, med henblik på konkret handling” • ”ja, helt sikkert” • ”ja, bestemt” • ”ja, indtil nu har jeg kun været passivt positiv” • ”ja, med de beskedne bidrag, jeg kan tilbyde” • ”ja, hvis man får en reel indflydelse” • ”ja, men jeg ved ikke om jeg har tid” • ”ja, hvis det ikke tager for meget af arbejdstiden i mine andre interesser”.

- **Har du kommentarer i øvrigt?**
- ”- **der manglede måske en fra Hyldespjældet til at fortælle om deres erfaringer”**
- ”- **ønsker at høringens svar bliver hørt og taget seriøst med i byrådets arbejde”**
- ”- **ked af at der blev serveret rødvin sidst på dagen”**
- ”- **god dag, godt styret. Tak for det.”**
- ”- **rigtig godt arrangement”**
- ”- **ros til arrangørerne for et godt arrangement”**
- ”- **godt styret arrangement, men der mangler nogle unge og indvandrere”**
- ”- **mikrofonerne ved panelet virkede ikke”**
- ”- **dårlig idé med interessemarkeringerne”**
- ”- **velorganiseret arrangement”**
- ”- **savner deltagere fra gruppen af borgere under 40-50 år”**
- ”- **en rigtig god dag”**
- ”- **en god dag og en rigtig god ledelse”**
- ”- **mødeprocessen med gule sedler, gruppemøder etc. var ganske fremragende”**
- ”- **mere tjek på teleslynge”**
- ”- **fint arrangement – meget presset tidsmæssigt”**
- ”- **det har været en udmærket indsats at Det Grønne Råd og kommunen er kommet med”**
- ”- **godt initiativ!”**
- ”- **jeg håber at vores udsagn gør indtryk på byrådsmedlemmerne”**
- ”- **bredden i deltagelsen manglede – unge, erhverv, politikere, anden etnisk”**
- ”- **det kunne være spændende at følge nogle af idéerne til dørs, nu hvor der er ’kog i gryden’”**
- ”- **det hjælper ikke at kommunen spørger borgerne, hvis de alligevel gør, hvad de selv finder bedst”**
- ”- **et godt arrangeret arrangement, tak til Agenda 21 og Teknologirådet”**
- ”- **det vil ikke være til at bære, hvis dette Idékatalog bliver tilsidesat og andre nye tiltag sættes i gang uden at vi igen ikke får indflydelse”**
- ”- **godt afprøvet arrangement”**
- ”- **godt arrangement”**
- ”- **et rigtig godt initiativ. Følg det op – og gentag det”**
- ”- **et flot arrangement, flot styret”**
- ”- **oplægget i indledningen om forskel på nutid og fremtid – diskussionen om nutid fyldte for meget.”**
- ”- **velplanlagt dag. Godt traktament (vingummier og lignende behøvedes dog ikke for mit vedkommende)”**.
- ”- **Jeg håber meget at politikerne i Farum tager vores arbejde i dag alvorligt – bruger vores idéer”**.

Fremtiden bestemmer vi selv! - Mennesker og miljø i Farum

af Ole Bondo Christensen, formand for det Grønne Råd i Farum

Mundtligt oplæg fra det Grønne Råd til Agenda 21 borgerhøringen den 16. november 2003

Agenda 21: Bæredygtig udvikling

Farum skal have en strategi for en bæredygtig udvikling. Vi skal kikke os selv efter i sømmene og lave en kritisk revision af den måde, vi har indrettet os på. Er vores løsninger bæredygtige? Holder de - også om tyve og tredive år?

Økonomisk skal vi sætte tæring efter næring. **Socialt** skal vi sikre sammenhold og udfoldelsesmuligheder for alle. **Miljømæssigt** skal vi spare på ressourcerne, værne om naturen og undgå forurening.

Vi skal feje for egen dør her i Farum. Af hensyn til os selv, vores børn og børnebørn. Men også fordi Farum er en del af den globale landsby. Løsning af klodens problemer starter hjemme ved køkkenvasken. Læg kartoffelskrallerne i kompostbeholderen, tag cyklen til bageren, brug lugejernet i stedet for havegiften, smil til din nabo – så er vi godt i gang med at lave verden om til det bedre!

En lokal Agenda 21 strategi skal være meget konkret men favne bredt. Det handler om mål og visioner for vores lokalsamfund på længere sigt. Men det handler også om helt konkrete planer og aktiviteter, der forpligter os i det daglige.

Agenda 21 kan meget let blive noget uforpligtende snik, snak. Mange ord på glittet papir. Borgerhøringer med ”tak fordi I kom – og så gør vi i øvrigt, som vi altid har gjort”.

Kunsten er er af få de gode intentioner gjort til virkelighed. De pæne målsætninger skal fremover indarbejdes i kommuneplanen, affaldsplanen, trafikhandlingsplanen, lokalplanen, indkøbsplanen og alle vores andre planer. Og så skal planerne sætte konkrete målbare spor i den måde vi opfører os på som borgere, virksomheder, organisationer og kommune. Først da har vi en strategi, der flytter ideer ud i virkeligheden.

Fra landsby til forstad

For 50 år siden var det, vi dag kalder Farum, tre selvstændige landsbyer med et samlet befolkningstal på ca. 2.500 indbyggere. Gårde og huse lå omgivet af marker, skov og søer. Mindre end en tiendedel af Farums areal syd for Slangerupvej var bebygget eller asfalteret. Bilparken var meget begrænset. Samlet kørte en 40 - 50 biler rundt i de tre landsbyer. Ikke meget blev smidt væk. Alt organisk materiale røg på møddingen eller komposten og gav efterfølgende næring til afgrøderne i et lukket bæredygtigt kredsløb. Farum sø og Furesøen var krystalklare med en sigtedybde på op til 10 meter.

I dag bor vi 18.500 mennesker i Farum. 70 % af kommunens areal syd for Slangerupvej er nu bebygget eller asfalteret med veje og parkeringspladser. De bynære naturområder er skrumpet gevaldigt ind. Frank Jæger og salamanderen har for længst pakket kufferten.

Samlet har vi fået ca. 7.200 biler til byen. Små 40.000 biler passerer hver dag på motorvejen gennem Farum på vej til eller fra København.

Mølleåen ved Fiskebæk ligger i et helt unikt istidslandskab. I dag brydes den med få meters mellemrum af en motorvejsbro, en jernbanebro og Frederiksborgvejen. Hvis vores forfædre skulle genopstå og padle deres udhulede bøgetræskanoer den sædvanlige fangstvej fra Fuesøen til Farum sø via Fiskebæk ville de nok tænke: ”Kunne nutidens mennesker ikke have løst deres transport behov lidt pænere og lidt mindre larmende”.

Vores forbrug er eksploderet, og det er vores affaldsmængder også. Vestforbrænding, der tager sig af vores affald behandlede i 2002 næsten 20.000 ton affald fra Farum. Hver Farumborger - spædbarn som olding - producerer altså i gennemsnit over ét ton affald om året.

I en årrække blev spildevand ført mere eller mindre urensset direkte ud i vore søer. I begyndelsen af 1970'erne, hvor situationen var værst, blev der ledt over 30 tons fosfor ud i Furesøen om året. Fosfor og nitrat har lagret sig i store mængder på søbunden. Sigtedybden er mere end halveret i forhold til situationen for 50 år siden

Farum har stadig rent drikkevand fra egen undergrund, men en forurening fra industrikvarteret kan på sigt true det lokale vandværk.

Ret skal være ret. Udviklingen har også ført meget godt med sig. Vores arbejde er blevet lettere og mere interessant. Vi har fået mere tid og overskud til kultur og fritidsinteresser. Vores børn og ældre har adgang til en række tilbud, som ikke var til rådighed for 50 år siden. Og så har vi fået et stadion, hvor vi ikke behøver at sidde lårene af hinanden.

Men den udvikling som Farum - og den vestlige verden i det hele taget - har gennemgået de seneste 50 år kan ikke fortsætte uforandret. Vi er nødt til at gøre tingene smartere. Vi er nød til at finde løsninger der holder – også om 50 år fra nu.

På en række områder har vi taget skeen i den anden hånd. Vi behandler spildevand og affald væsentlig mere fornuftigt end i de glade 70'er. Vi er også blevet bedre til at spare på vand, strøm og varme. Men der er lang vej igen – før vi kan tale om en bæredygtig udvikling.

Fremdrift med omtanke

Farum er kendt af mange og af mange grunde. Byen var i 1980'erne og 90'erne præget af en nærmest manisk foretagsomhed. Det kunne ikke blive stort nok, og det kunne ikke gå hurtigt nok. Fremdrift og udvikling er godt. Stilstand og stokrose-idyl er ikke et alternativ, der er værd at eftertrægte. Men hvis udviklingen går så stærkt, at der ikke er tid til eftertænksomhed, så ender vi med halve løsninger og hovedet under armen. Og det er dyrt, grimt og besværligt på længere sigt. Gennem en Agenda 21 strategi kan vi skabe plads til omtanke og mulighed for at se tingene i helhed. Foretagsomhed og eftertænksomhed må gå hånd i hånd.

Hvor skal der sættes ind?

I dag skal vi drøfte, de områder, der skal prioriteres i den kommende Agenda 21 strategi. Fra det Grønne Råd vil vi pege på følgende områder:

Trafik:

- Overdækket motorvej
- Udbygning af den offentlige trafik
- Delebiler
- Bedre forhold for gående og cyklende
- Gode trafikløsninger for kaserneområdet

Spar på ressourcerne

- Samlet ressourcespareplan for Farum
- Energisparkampagner målrettet skoler, foreninger m.v.

Bæredygtig byudvikling

- Valg af bæredygtige, energibesparende byggeløsninger nord for Slangerupvej
- Grønne vedligeholdelsesplaner

Natur:

- Værne om bynære naturområder
- Oprensning af vore søer

Affald:

- Øge genbrug, kildesortering og kompostering.

Sundhed

- Sund mad på vores institutioner
- Styrkelse af breddeidrætten

Erhvervsudvikling

- Renovering af industrikvarteret
- Lokale arbejdspladser inden for miljøområdet
- Bæredygtig turisme i Farum

Den levende By

- Udbygge kultur- og fritidstilbud – specielt for de unge

Grønne indkøb

- Bæredygtige valg i kommunens indkøbspolitik

Drikkevand og spildevand

- Giftfri havebrug
- Adskillelse af spildevand og overfladevand
- Rensning af spildevand fra det nye byggeri nord for Slangerupvej

Samspil mellem mange aktører

En Agenda 21 strategi forudsætter aktiv medvirken fra borgere, virksomheder og organisationer. Alle skal inviteres med når strategien skal udarbejdes og føres ud i livet. Byrådspolitikere og embedsmænd klarer det ikke alene. Agenda 21 handler i høj grad om at ansvarliggøre den enkelte. Hvad hjælper en affaldsplan, hvis borgerne ikke gider at sortere deres affald? Hvad hjælper et rensningsanlæg, hvis virksomhederne hælder kemikalier i kloakken, der sætter anlægget ud af drift?

En Agenda 21 peger fremad og inviterer til et bredt samarbejde. Alle bør kunne blive enige om målsætningen om den bæredygtige udvikling. Agenda 21 er ”sund fornuft”, der kan samle på tværs af partitilhørsforhold og anden forskellighed. Med Farums mange engagerede borgere er der en masse råstof til den kommende udvikling. Lad os alle gå fordomsfrit til opgaven. Det bliver spændende at komme i gang!

”Om værdien af at blande sig som borger”

af Otto Kierkegaard,

medlem af Teknologirådets borgerpanel om ”Pris på miljøet?”

- mundtligt oplæg på Farum kommunes borgerhøring.

Jeg er inviteret her i dag, fordi jeg sad i borgerpanelet i Teknologirådets konsensuskonference om prissætning af miljøgoder. (Det er noget med at prissætte de frie goder, som livet, naturen, udsigten osv.)

16 tilfældigt udvalgte, så forskellige som muligt, men interesserede borgere skulle i fællesskab udtale sig, om de problemer de så, ved at prissætte miljøgoder. Ideen var, at finde ud af, hvad almindelige mennesker ville nå frem til.

Almindelige mennesker, som havde sat sig netop så meget ind i problemstillingen, at de lige netop forstod den.

Jeg var meget interesseret.

Fordi jeg her så en mulighed for at få indflydelse - på vor fælles fremtid.

Det var i øvrigt en begrundelse, som gik igen hos de fleste af deltagerne i borgerpanelet.

Jeg var dog meget usikker på hvilke muligheder, der rent faktisk var for at øve indflydelse.

Hvor mange forskellige meninger kunne folk have?

Jeg kunne forestille mig rigtigt mange.

Hvor meget kunne man overhovedet blive enige om, inden for de givne rammer?

Måske kun ligegyldigheder.

Det kunne jeg godt forestille mig.

Men jeg ville være med.

Og det viste sig, at borgerpanelet *kunne* enes

Om rigtigt meget endda.

Måske fordi ingen af os var eksperter eller politikere.

Ingen af os havde en skjult dagsorden.

Det blev noget af det mest spændende, jeg har været med til, i hele mit liv.

Jeg tror også, at det vi nåede frem til *kan* bruges,

og at det *vil* blive brugt.

Jeg tror vi blev en lille, men vigtig byggesten i vort demokrati.

Demokratiet.

Min deltagelse i borgerpanelet affødte mange tanker omkring vores demokrati.

Det bliver tydeligt i disse år, at demokratiet ikke er noget fast og afklaret.

Folkestyre betyder det.

Men hvad ligger der i det?

Det er i hvert fald *ikke* kun flertallets ret til at bestemme over mindretallet.

Snarere noget med at vi i fællesskab skal blive enige om,

hvad der er det fælles grundlag for, at vi kan være her alle sammen.

Vores demokrati har i mange år bygget på konsensus.

De forskellige grupperinger i befolkningen har været i dialog.

De politiske partier, arbejdsgiverne, lønmodtagerne, interessegrupperne m.fl.

For at opnå konsensus, fælles forståelse og enighed.

Især om grundlæggende og vidtrækkende beslutninger.

Det har ligget i luften, at det nok var det rigtigste.

Det hang også godt sammen med tanken om,

at der skulle være plads til os alle sammen.

Nu er der imidlertid tegn på, at dialogen skal erstattes af et forbrugsvalg.
At vi skal vælge med pengepungen, mellem det der står på hylderne.
Umiddelbart giver det den enkelte mere frihed,
til at bruge sine penge, som han eller hun vil.
Men alle de vigtige ting, de står jo slet ikke på hylderne.

Vi prioritere ikke på samme måde som *borger* og som *forbruger!*
Det ved vi egentligt godt.
Der er også undersøgelser, som viser det.
Det fandt vi ud af i borgerpanelet, mens vi arbejdede med prissætning af miljøgoder.
Som forbruger opererer vi hver især med en meget lille horisont.
Hvad har jeg råd til her og nu.
Som borgere både kan og vil vi gerne løfte et større ansvar.
Det vi bærer i fællesskab, det er jo altid til at bære.

Det er som om det ligger i tiden, at vi kan lade pengene vælge for os.
At vi kan udlicitere det hele, og hver især købe det, vi selv har brug for.
Det er også som om den tanke tager form,
at de stærke skal lade sig sinke af de svage.
Og hvis vi vil sætte en anden dagsorden, er det vigtigt at få det sagt.
Som enkeltpersoner har vi meget begrænset gennemslagskraft.
I de politiske partier og interesseorganisationerne bliver vi ofte gidsler for andres meninger.
Men det vi kan blive enige om i et borgerpanel eller ved en borgerhøring,
det tror jeg har en særlig vægt.

Tilbage til konsensuskonferencen.
Vi som var udvalgt til borgerpanelet var *meget* forskellige, i enhver forstand.
Ingen af os vidste noget særligt om emnet da vi begyndte.
Men det var just det fine ved os.
Det var vores særlige kvalifikation.
Så var vi ikke bundet af hverken fordomme eller kæpheste.
Vi fik indledningsvis tilsendt lidt materiale som kunne belyse emnet.
Så brugte vi 2 weekender sammen, hvor vi formulerede en masse spørgsmål,
som vi ønskede at folk med indsigt i de forskellige emner (Ekspertes) skulle besvare.
Ekspertesne (der var 19 i alt) fik en måneds tid til at tænke sig om i.
Vi fik deres svar skriftligt.
Men svarene blev også fremlagt offentligt, på selve konsensuskonferencen,
hvor alle trådene blev samlet
Her havde eksperterne tilsammen 7 timer at besvare alle vore spørgsmål.
Enkelte af dem havde kun 5 minutter!
Så de var under pres, for at give os det *vigtigste* af deres viden.
Men det klarede de godt.
Det kunne godt lade sig gøre.
Herefter havde borgerpanelet 1½ dag til at enes om et slutdokument til Folketinget.
Det blev til 10 tætskrevne sider!

Hele processen foregik under konstant tidspres.
Det var vildt frustrerende, men samtidig ansporende.

Undervejs var det ofte svært at tro på,
at der kunne komme noget fornuftigt ud det.
Men jeg tog dog Teknologirådets ord for, at det *var* muligt (de havde trods alt prøvet det før)

Jeg kunne også godt se ideen med at presse os tidsmæssigt:
Hvis man kun har kort tid,
til at finde det frem,
man har i hovedet, om et bestemt emne,
og igen kun har kort tid til at vælge, hvad der vigtigst,
og som alle kan enes om.
Mon så ikke, man i hvert fald vil finde frem til det, som er allervigtigst?

Men skeptisk, det var jeg altså.
For måske var vi trods alt for forskellige.
Det viste sig, at vi ikke var mere forskellige,
end at vi *kunne* finde den fælles kerne, i det vi arbejdede med.

Vi havde mange ting tilfælles.
Vi var alle bekymrede for miljøet.
Men vi var også klar over at prioriteringer var nødvendigt.
Både indenfor miljøområdet og i forhold til andre samfundsopgaver.
Så vi *kunne* faktisk godt blive enige om
- hvad det var for spørgsmål vi måtte have besvaret for at kunne tage stilling,
- hvor problemerne lå
- hvor mulighederne lå.
Endeligt *kunne* vi også godt formulere os samlet overfor Folketinget.

Jeg tror vi alle i gruppen var lige tilfredse med resultatet.
Vi var faktisk imponerede over os selv.
Det var en meget stærk oplevelse.
Måske især oplevelsen af,
at vi alle var indstillet på åbenhed,
på imødekommenhed,
på at *ville* nå frem til et resultat i enighed.

Men vi blev også både støttet og presset hele vejen igennem.
Af Teknologirådet og ordstyreren, som var den samme som her i dag.
Nogle bemærkninger som jeg husker tydeligt er:
"Jeres frustrationer er *helt* normale"
"Vi ville være stærkt bekymrede hvis I *ikke* var frustrerede nu"

Borgerpanelet gjorde mig faktisk mere selvbevidst.
Jeg vil og tør nok mere offentligt nu.
Derfor står jeg også her i dag.
Og det samme vil muligvis ske med jer.
I et eller andet omfang.
Når dagens borgerhøring har båret frugt.

Vi erfarede også, at eksperterne gerne vil høre almindelige menneskers mening.
De ved godt, at de kan gå i selvsving, når de færdes i deres egne snævre cirkler.
At de har brug, for at blive vurderet udefra.
Af almindelig sund fornuft.
Flere af dem udtrykte direkte, at ekspertpanelet aldrig ville kunne nå til den enighed,
som borgerpanelet formåede.
Og det vi var nået til enighed om var brugbart for eksperterne.
For de vil jo gerne have, at deres arbejde kan bruges i en større sammenhæng.

Borgerhøringen Agenda 21 i Farum
I er mødt op her i dag.

Borgernes svar på Farum Kommunes borgerhøring den 16. november 2003

For med en urimelig kort frist,
at finde en fælles indgangsvinkel
til en bæredygtig udvikling i jeres lokalområde.
Det *må* forekomme jer urealistisk.
Men så må I her tage mit ord for
At det altså kan altså lade sig gøre.
Hvis I er åbne for hinandens synspunkter
og accepterer at dialog er nødvendigt.
Stol blot på, at det kan lade sig gøre.

Alting kan gøres kompliceret, og mange gør det.
Verden i dag er så uendelig kompliceret.
Der findes ikke det problem, som ikke kan underdeles i det uendelige.
Det kan få os til at tro, at det er umuligt at træffe valg.
At vi må overlade det til eksperterne
Men det dur de jo *netop* ikke til.
Det er os alle sammen, der i fællesskab må blive enige om
vores fælles grundlag for at være her.
Og hvis vi bliver presset lidt for at finde det, som kan vi enes om.
Så kan vi.
Det er frustrerende undervejs.
Men befriende når vi samlet er nået frem til et resultat.

Politikerne vil også gerne i kontakt med "almindelige mennesker".
De ved at pressionsgrupperne og meningsdannerne fylder for meget i landskabet.
Og at de selv befinder sig i en åndelig glasklokke.
Lige som eksperterne.
Fordi de selv er blevet en slags eksperter – professionelle politikere.
De fleste af dem vil, som os andre, gerne gøre deres arbejde godt.
Derfor vil de gerne i lytte når borgerne taler.
Især hvis de har tillid til, at der er bred dækning for det der siges.
Og det er der netop, for det I bliver enige om i dag.

Så det kan bruges,
og det vil blive brugt.

Vi er et rigt land.
Et af verdens rigeste.
Alligevel er det som om, vi ikke rigtigt har råd til noget.
Til at tage vare på fremtiden f.eks.
Nutiden er os rigeligt.
De offentlige budgetter har det ligesom husholdningsbudgetterne:
Udgifterne følger med indtægterne – godt og vel
Der er ikke noget til overs.
Men det er der jo alligevel, hvis vi vil.
Og hvad vi vil, det kan vi altså finde ud af,
på en dag som i dag.

God fornøjelse
God arbejdslyst

Otto Kierkegaard

Om borgerhøringen

Borgerhøring om en strategi for bæredygtig udvikling – en "Agenda 21 strategi" for Farum kommune

Det handler om miljø og udvikling. En agenda er en dagsorden. En Agenda 21 er en dagsorden for det 21. århundrede, altså for tiden nu og fremover. En Agenda 21 strategi er en plan for hvordan borgerne og politikerne synes udviklingen skal være. Og hvad der skal gøres for at opnå den.

Borgere i Farum indbydes af byrådet til at give politikerne nogle gode råd om hvilken udvikling, borgerne ønsker sig og som de derved er med til at sætte dagsordenen for.

Byrådet har bedt Teknologirådet om i et samarbejde at arrangere høringen, der finder sted

**Søndag den 16. november 2003 kl. 9.00 – 16.00
i Kulturhuset, Stavnsholtvej 3, Farum**

Et **pressemøde med et panel af politikere** fra hvert parti afslutter høringen **kl. 16.00 – 17.00**. Her offentliggøres resultaterne af borgernes arbejde, der vil kunne ses fra kl. 15.30. Pressen, politikerne og andre interesserede er velkomne fra kl. 15.30. Og naturligvis også høringens deltagere. Kommunen byder på en forfriskning.

På høringen ønsker kommunen at høre borgernes mening om hvilke udfordringer, de hver især ser for at Farum kan sikre en bæredygtig udvikling i kommunen. Og hvilke midler, der skal tages i brug for at tackle disse udfordringer. 100 borgere fra Farum får mulighed for at deltage på høringen, hvor det er borgerne, der har hovedrollen. Uden indblanding fra politikere, eksperter eller andre.

Deltagelse i borgerhøringen er gratis. Der vil være forplejning undervejs. Deltagerne behøver ikke at have nogen særlige forudsætninger eller særlig viden om emnet for at være med. Inden høringen modtager deltagerne et debatoplæg, som de kan orientere sig i på forhånd og måske lade sig inspirere af som udgangspunkt for den fælles dialog på høringen.

På høringen, som åbnes af kommunens borgmester, vil deltagerne blive fordelt i mindre workshops, der er tilrettelagt sådan at arbejdet ender med et resultat, som deltagerne kan få med hjem samme dag – "Borgernes Idékatalog".

Hvorfor en borgerhøring om bæredygtig udvikling?

Fordi Folketinget har vedtaget at alle kommuner i Danmark skal lave en Agenda 21 strategi hvert fjerde år, første gang inden udgangen af 2003. Og fordi politikerne i Farum har ønsket at spørge borgerne til råds, som en hjælp til at lave strategien for Farum kommune.

Hvordan gør vi noget ved forureningen og miljøbelastningen. Og hvordan kan vi spare på ressourcerne. Alt sammen som bidrag til en bæredygtig udvikling. Indholdet i Agenda 21 strategien skal handle om hvor vi er nu, når det gælder miljø og udvikling. Om hvor vi vil hen, og om hvad vi vil gøre for at nå derhen. Og senere skal der også være noget om hvordan det så gik.

I Farum er der allerede taget hul på arbejdet. Til at tage de første skridt har Teknik- og Miljøudvalget nemlig nedsat en bredt sammensat Agenda 21-arbejdsgruppe med politikere, embedsmænd, grøn guide og folk fra organisationer inden for erhverv, idræt, kultur og miljø (se medlemmerne nedenfor). Gruppen har arbejdet det sidste halve års tid med at forsøge at lave et oplæg til hvad en strategi kunne indeholde.

Nu er det borgernes tur til at bidrage med deres konkrete ønsker og idéer til visioner og handling, som forslag til indhold i den endelige strategi for Farum kommune.

Ordet er frit

Borgerne får hovedrollen i Farum kommunes høring om en strategi for bæredygtig udvikling afholdt i samarbejde med Teknologirådet. Det er de op imod 100 borgere som via fælles dialog giver deres vurderinger og anbefalinger, som samles i et ”**Borgernes Idékatalog**” for Farum kommune.

Agenda 21-arbejdsgruppens oplæg vil være en del af indholdet i det debatoplæg, der udsendes til deltagerne forud for høringen.

Arbejdsgruppens oplæg kan i dets helhed ses på kommunens hjemmeside www.farum.dk, By og teknik.

Ordet er frit. Deltagerne på høringen kan vælge at tage helt andre ting op, at lave om på konkrete forslag i gruppens arbejde eller måske at uddybe enkelte forslag. Eller noget helt fjerde.

Hvordan passer vi på de særlige naturværdier, der findes i Farum?

Hvordan skaber vi muligheder for fællesskaber på tværs af alders- og befolkningsgrupper?

Hvordan kan byens erhvervsliv udvikle sig med respekt for miljøet?

Hvordan skaber vi en levende by med gode muligheder for at arbejde og købe ind lokalt?

Hvordan sparer vi på ressourcerne – på vand, el og varme? Både i den kommunale forvaltning, hos borgerne, i erhvervslivet, i idrætsorganisationer m.fl.?

Hvordan nedsætter vi fx kommunens energiforbrug inden år 2010?

Hvordan sikrer vi at vi også i fremtiden kan hente rent grundvand til vores drikkevand?

Hvordan gør vi den del af vores affald, der går til forbrænding og losseplads, så lille som mulig?

Hvordan gør vi livet lettere – og mere behageligt – for cyklisterne? Og for andre bløde trafikanter? Og for dem der bruger kollektiv trafik?

Hvordan kunne en grøn indkøbspolitik se ud for den kommunale husholdning?

Hvordan sikrer vi at miljøet får en vigtig rolle i alle kommunens planer – affaldsplan, spildevandsplan, trafik- og miljøhandlingsplan?

Hvad er en bæredygtig livsstil? – og hvordan gør vi det?

Det kunne være eksempler på nogle af de mange spørgsmål, borgerne kan drøfte på høringen.

Efter borgerhøringen

To dage efter høringen, den 18. november på Rådhuset, har Agenda 21-arbejdsgruppen og Teknologirådet aftalt et opfølgingsmøde for nærmere at drøfte hvordan ”Borgernes Idékatalog” kan blive til indhold i den endelige Agenda 21 strategi for Farum kommune.

I ugen efter høringen bliver Idékataloget lagt ud på Farum kommunes hjemmeside www.farum.dk. Og på Teknologirådets www.tekno.dk. Og deltagerne får tilsendt kataloget.

Alle politikere i byrådet i Farum vil modtage et eksemplar af Borgernes Idékatalog. I november og december 2003 indarbejder arbejdsgruppen resultaterne fra høringen i gruppens oplæg.

I januar 2004 vedtages Agenda 21 strategien på et møde i kommunens Teknik- og Miljøudvalg. Herefter bliver strategien udsendt i offentlig høring i 4 uger. Deltagerne på borgerhøringen vil automatisk modtage den med posten.

I marts 2004 bliver strategien forelagt for byrådet med henblik på vedtagelse.

I den endelige Agenda 21 strategi for Farum kommune vil "Borgernes Idékatalog" være optrykt i sin originale version.

Agenda 21 strategien vil indgå i arbejdet med at udforme den samlede Kommuneplan 2005-2016.

Om høringens deltagere

Farums borgere vil være bredt repræsenteret på høringen. På baggrund af et tilfældighedsprincip har Indenrigsministeriet udtrykt oplysning om navn og adresse på 1.000 borgere i alderen 20 – 65 år i cpr-registeret. Disse tilfældigt udvalgte borgere modtager i uge 41 en skriftlig invitation fra Teknologirådet til at deltage i borgerhøringen. Desuden indrykkes en annonce i Farum Avis i uge 41.

Ved tilmelding bliver borgerne bedt om at oplyse køn, alder, beskæftigelse og hvordan de er blevet bekendt med høringen (personligt brev, avisannonce). Hvis antallet af tilmeldte overstiger de 100, som der er plads til, vil Teknologirådet på baggrund af oplysningerne udvælge de 100 deltagere så de sammensættes bredest muligt.

Teknologirådet besvarer skriftligt alle tilmeldinger senest fredag den 31. oktober 2003.

Om form og indhold

Borgerhøringen skal afdække hvilke udfordringer, borgere ser for at politikerne og andre kan sikre en bæredygtig udvikling i Farum kommune. Og hvilke midler, borgerne mener kan bruges til at tackle disse udfordringer.

Borgerne, der deltager i høringen, fordeles i fire workshops. Om formiddagen brainstormer de først på, hvilke udfordringer de hver især ser, og derefter drøfter de, hvilke af udfordringerne de mener er vigtigst – og hvorfor. Udfordringerne formulerer borgerne som spørgsmål efter skabelonen "*Hvordan sikrer vi at...?*" - samt: "*Og det mener vi er vigtigt at forholde sig til fordi...!*".

Det foregår i fire mindre grupper under hver enkelt workshop med 4-6 personer i hver. Hver gruppe har en ordstyrer som den selv udpeger. Når gruppen har fundet frem til, hvilke 6-8 udfordringer de vil prioritere, mødes ordstyrerne fra de fire grupper for at afgøre, hvilke af de fire gange 6-8 udfordringer, der skal gå videre. De må højst vælge 12 udfordringer, eller cirka halvdelen. Når det er sket samles alle høringens deltagere i plenum, hvor alle de valgte udfordringer præsenteres. Deltagerne giver stemmer til de udfordringer, de finder vigtigst, og igen er det kun nogle, der går videre. Det viser sig ofte, at flere udfordringer lapper over hinanden og disse bliver grupperet.

Om eftermiddagen får de samme grupper så hver deres udfordring, som de skal foreslå midler til. Midlerne skal borgerne formulere efter skabelonen: "*...(Idé, mulighed, forslag til middel)...*" – samt "*Dette er et godt middel, fordi det vil have den effekt at...*". Her bliver ingen forslag sorteret fra.

I plenum præsenteres udfordringerne endnu engang, nu sammen med de foreslåede midler.

Processen kan sammenlignes med en tragt – det der kommer ud til sidst, er det borgerne mener det er vigtigst at fokusere på – og hvordan. Borgerne bliver ikke bedt om at tage stilling til nogle på forhånd bestemte udfordringer eller midler – de skal selv formulere dem. Styringen går kun på proces – meget lidt på indhold.

Hvad er Teknologirådet?

Teknologirådet er sat i verden for at udbrede kendskabet til teknologi, dens muligheder og dens konsekvenser for både mennesker, samfund og miljø. Teknologirådet skal fremme debatten om teknologi og rådgive Folketinget, regeringen og andre politikere i teknologiske spørgsmål.

Teknologirådet er en uafhængig institution oprettet af Folketinget i 1995 og modtager årligt et tilskud via Finansloven på godt 10 millioner kroner.

Teknologirådet laver ofte aktiviteter, der sigter mod at inddrage borgernes vurderinger og anbefalinger. Det er erfaringen at disse aktiviteter bruges af politikerne i deres arbejde i Folketinget eller i byrådet og skaber debat i mediernes. Ved at deltage på høringen får borgerne mulighed for at få politikerne i tale og bidrage til det politiske arbejde i deres kommune.

Blandt de meget forskellige emner, som Teknologirådet beskæftiger sig med er for eksempel: gensplejsede fødevarer, allergi, kloning af dyr, genetiske test og elektronisk overvågning. Rådet har tidligere holdt borgerhøringer om bæredygtig udvikling i Herning, Odense og Glostrup kommune i samarbejde med kommunerne. Se evt. mere om Teknologirådet på rådets hjemmeside www.tekno.dk, om tidligere borgerhøringer under ”Bæredygtig vækst – hvordan?”

Borgerhøringens tilrettelæggelse

Høringen afholdes af Farum kommune i samarbejde med Teknologirådet, som er ansvarlig for at planlægge, koordinere og gennemføre høringen på dagen. Den konkrete planlægning er sket i samarbejde med Agenda 21-arbejdsgruppen.

Arbejdsgruppens medlemmer er:

Erik Fuchs (V), formand Teknik- og Miljøudvalget
Heike Penzien (SF), næstformand Teknik- og Miljøudvalget
Erik B. Frandsen, teknisk direktør, Teknisk forvaltning
Ole Bondo Christensen, Det Grønne Råd i Farum
Lennart Funch, Farum Erhvervsforening
Ole Kirketerp, Farum Idrætsunion
Sara Jacobsen, miljømedarbejder, Teknisk forvaltning
Lisbeth Mathiesen, Grøn Guide
Sven Krarup Nielsen, Farum Spejderråd
Bent Mikkelsen, Kulturelt Samråd
Christine Chaudoir, Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomité i Farum
Bernt Petersen, Farum By og Land
Jørgen Brems, Det Grønne Råd i Farum
Henry Olsen, Agenda 21 i Farum Midtpunkt

For yderligere oplysninger om borgerhøringen kontakt venligst Teknologirådet:

Vivian Palm, projektsekretær, telefon direkte 33 45 53 51, e-mail vp@tekno.dk

Anne Funch Rohmann, projektleder, telefon direkte 33 45 53 64, e-mail afr@tekno.dk

Sara T. Jacobsen, A 21-kontaktperson, Teknisk forvaltning, Rådhuset, telefon 77 43 41 39, e-mail stj@farum.dk

**Borgerhøring:
Bæredygtig udvikling
- en Agenda 21 strategi for Farum kommune**

Det handler om miljø og udvikling. En agenda er en dagsorden. En Agenda 21 er en dagsorden for det 21. århundrede, altså for tiden nu og fremover. En Agenda 21 strategi er en plan for hvordan vi synes udviklingen skal være. Og hvad der skal gøres for at opnå den. Hvilken udvikling ønsker vi os i Farum?

Via brainstorm, dialog, prioriteringer og afstemninger vil 100 Farum-borgere på høringen være med til at sætte dagsordenen.

**Søndag den 16. november 2003 kl. 9 – 16
i Kulturhuset, Stavnsholtvej 3, Farum (Teatersalen)**

Høringen afsluttes med et **pressemøde kl. 16 – 17**, hvor et panel af politikere fra byrådet deltager. **Alle er velkomne fra kl. 15.30** til at se høringens resultater og overvære pressemødet.

Høringen afholdes af Farum kommune i samarbejde med Teknologirådet.

PROGRAM

- Kl. 8.30 – 9.00   **Ankomst, tjek ind** og kaffe/morgenbrød (Teaterfoyéren)
- Kl. 9.00 – 9.05   **Velkomst** v. Lars Carpens, borgmester (V), Farum kommune
- Kl. 9.05 – 9.10   **Om Agenda 21-arbejdsgruppens arbejde** v. Erik Fuchs, formand for Teknik og Miljøudvalget (V), Farum kommune, og formand for arbejdsgruppen
- Kl. 9.10 – 9.15   **Introduktion til dagen 1** v. Mette Seier Helms
- Kl. 9.15 – 9.35   **Perspektiver på bæredygtig udvikling**
- To mundtlige oplæg:
- ”Mennesker og miljø – fremtiden er noget vi vælger” v. Ole Bondo Christensen, formand for Det Grønne Råd i Farum, medl. af Agenda 21-arbejdsgruppen
  - ”Om værdien af at blande sig som borger” v. Otto Kierkegaard, Teknologirådets borgerpanel om ”Pris på miljøet?”
- Kl. 9.35 – 9.50   **Introduktion til dagen 2** v. Mette Seier Helms
- Kl. 9.50-10.00   **Deltagerne finder ud i grupperne**

Teknologirådet
har til opgave at:fremme
teknologidebattenvurdere teknologiens
muligheder og
konsekvenserrådgive Folketinget
og regeringen

Workshops – første del:

Kl. 10.00 – 12.00 **Fire parallelle workshops: Udfordringerne?**

Hvilke udfordringer er der for at sikre en bæredygtig udvikling i Farum?

Brainstorm og dialog i mindre grupper.

Kl. 12.00 – 13.00 **Frokost, Rådhusets kantine**

Kl. 12.00 – 13.00 **Udstilling** af resultater fra workshops - udfordringerne

Kl. 13.00 – 13.30 **Præsentation** af resultater fra workshops - udfordringerne

Kl. 13.30 – 14.00 **Prioritering** af de væsentligste udfordringer

Workshops - anden del:

Kl. 14.00 – 15.30 **Fire parallelle workshops: Midlerne?**

Midler – hvordan tackler vi udfordringerne?

Idéer, forslag og muligheder – dialog i mindre grupper.

Ophængning af resultater fra workshops – midlerne:

Anbefaling af løsningsmuligheder.

Kl. 15.30 – 16.00 **Udstilling og reception** i Teatersalen og afrunding på dagens arbejde

Politikerne og andre kan besigtige resultaterne.

Kommunen byder på en forfriskning.

Hæfte med dagens resultater udleveres til deltagerne, politikere og pressen.

Kl. 16.00 – 17.00 **Pressemøde med panel af politikere fra byrådet**

I panelet er:

- **Lars Carpens** (V), borgmester
- **Erik Fuchs** (V), formand, Teknik og Miljøudvalg (medl. af A 21-
arb.gruppe)
- **Heike Penzien** (SF), næstformand, Teknik og Miljøudvalg (medl. af
A21-
arb.gruppe)
- **Sabine Kirchmeier-Andersen** (S)
- **Mogens Hovgård** (V)

Yderligere oplysninger om borgerhøringen kan fås hos projektleder Anne Funch Rohmann i Teknologirådet, telefon direkte 33 45 53 64, e-mail afr@tekno.dk og hos Sara T. Jacobsen, Agenda 21 kontaktperson, Farum kommune, Teknisk Forvaltning, Rådhuset, telefon 77 43 41 39, e-mail stj@farum.dk.

Antonigade 4
DK - 1106 København

13. november 2003
J.nr.: 03.317-00; Tel. +45 33 32 05 03
Fax +45 33 91 05 09

www.tekno.dk
tekno@tekno.dk

Giro (1199) 8 51 07 68

Borgerhøring: Bæredygtig udvikling - en Agenda 21 strategi for Farum kommune

Søndag den 16. november 2003 i kulturhuset, Farum

Borgerhøringen afholdes af Farum kommune i samarbejde med Teknologirådet

Deltagerliste:

Workshop A:

Workshopleder: Erik B. Frandsen

Gruppe A1:

Allan E. Petersen	Sproglærer
Anne Langmack	Administrativ medarbejder
Birthe Berger	Selvstændig erhvervsdrivende
Bjarne Juhl-Kristensen	Rådgivende ingeniør
Celia Murphy	Læge
Ebbe Ernst-Frederiksen	Konsulent søsikkerhed
Henning Thunbo	Pensioneret civilingeniør

Gruppe A2:

Anette Karrow	Efterløn
Benny Normind	Direktør
Birgit Andersen	Shipping assistent
Christian Ridder	IT-konsulent
Conny Busk Hansen	Sygehjælper
Frank Egeberg	EDB konsulent

Gruppe A3:

Bent Nymann Petersen	Arbejdsledig
Caroline Broge	Kommunikationsrådgiver
Elisabeth Rasmussen	Landmand
Erik Melchior Hansen	Efterløn - ingeniør
Freddy Nielsen	Selvstændig
Gunhild Arnfred	Lærer

Gruppe A4:

Carl Chr. Hecquet	Chefrådgiver - forsikring
Gitte Åkjær	Førtidspensionist
Hans Ellegaard	Lektor
Hanus Mikkelsen	Personalechef
Ida Andersen	Speciallærer
Karin Langendorf	Sekretariatsleder

Teknologirådet
har til opgave at:

fremme
teknologidebatten

vurdere teknologiens
muligheder og
konsekvenser

rådgive Folketinget
og regeringen

Workshop B:

Workshopleder: Susanne Birkeland

Gruppe B1:

Annelise Lund	Efterløn
Erik Kirkegaard	Læge
Gy Larsen	Projektleder
Karen Laursen	
Lars Als-Nielsen	IT-medarbejder
Michael Parbst	Snedker

Gruppe B2:

Bente L. Ellegaard	Efterløn - lærer
Henrik Tyle	Biolog – central administration
Jane Bang-Jensen	
Kay Haagensen	Konsulent
Lis Sølyst Landgreen	Arbejdsledig
Maria Skou	Fuldmægtig
Ulla Neyer Nilsson	Pensionist

Gruppe B3:

Ib Lander Landex	Efterløn
Ilse Schødt	Dokumentalist
Lars Ole Løcke	Journalist
Lillian Nielsen	Bibliotekar
Marianne Rosenvold	Pensionist
Per Jørgensen	IT-projektleder

Gruppe B4:

Inger Petersen	Efterløn
Jes Klausen	Arkitekt
Kirsten Sloth Nielsen	Administrativ medarbejder
Lene Michelsen	Økonomichef
Ole Nørrekær Mortensen	Ingeniør
Pia Haaeman	Kommunal dagplejer

Workshop C:

Workshopleder: Jørgen Brems

Gruppe C1:

Erik Christiansen	Pensionist
Kjeld Christensen	Fabrikant
Lis Jones	Webdesigner/Limousinechauffør
Lisbeth S. Mortensen	Pensionist
Poul Lindhard	Direktør
Tove Enggrob Boon	

Gruppe C2:

Linda Ditzel	Assistent
Neel Bastiansen	
Otto Bennett Christiansen	Økonomidirektør
Roger Paul Catton	Socialpædagog
Torben Ellegård Frederiksen	Musikskoleleder
Tina Thilo	Seminarieadjunkt

Gruppe C3:

Merete Østergaard
Niels Brundbjerg
Ole Osterhammel
Sidika Yalin
Sten Martini
Stig Robertsen

Marketing Koordinator
Forsikring
Økonom
Pensionist
Chefpsykolog/forsvaret
IT-systemadministrator

Gruppe C4:

Morten Post
Søren Wonsild Glud
Thomas Rulffs
Tina Ginty
Ulla Hertz
Ursula Brøndum

Konsulent
Statsautoriseret revisor
Fuldmægtig
Miljøtekniker
Efterløn - lærer
Læge

Øvrige deltagere:

Politiker-panel (kl. 16 – 17):

Byråds-medlemmer:

Lars Carpens (V), borgmester
Erik Fuchs (V), formand, Teknik og Miljøudvalg (medl. af A 21-arb.gruppe)
Heike Penzien (SF), næstformand, Teknik og Miljøudvalg (medl. af A21-arb.gruppe)
Sabine Kirchmeier-Andersen (S)
Mogens Hovgård (V)

Øvrige deltagere

Fra Agenda 21-arbejdsgruppen:

Bent Mikkelsen, Kulturelt Samråd
Christine Chadoir, Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomité i Farum
Bernt Petersen, Farum By & Land
Henry Olsen, Agenda 21 i Farum Midtpunkt
Ole Kirketerp, Farum idrætsunion
Lennart Funch, Farum Erhvervsforening
Jørgen Brems, Det Grønne Råd i Farum (workshopleder)

Fra Farum kommunes forvaltning:

Erik B. Frandsen, teknisk direktør, Teknisk forvaltning (workshopleder)
Susanne Birkeland, planchef, Centralforvaltningen (workshopleder)
Sara T. Jacobsen, A 21 kontaktperson, Teknisk forvaltning, Miljøafdelingen

Oplægsholdere:

Ole Bondo Christensen, Agenda 21 arbejdsgruppen, Det Grønne Råd i Farum
Otto Kierkegaard, Teknologirådets borgerpanel om ”Pris på miljøet?”

Fra Teknologirådet:

Anne Funch Rohmann, projektleder
Morten Andreasen, projektmedarbejder
Vivian Palm, projektsekretær,
Søren Gram, projektleder

Mette Seier Helms, selvst. proceskonsulent

Data om deltagerne:

Køn

kvinder: 38 deltagere
mænd: 36 deltagere

Aldersfordeling

20 - 30 år 1 deltager
30 - 40 år 12 deltagere
40 - 50 år 21 deltagere
50 - 60 år 23 deltagere
60 - 70 år 14 deltagere
70 år - 3 deltagere

Hvor har du hørt om borgerhøringen?

personlig brev-invitation (til et tilfældigt udsnit af Farums borgere)	52
Annonce	10
Andet	2
Ven/kollega	4
Farum kommune	2
Danmarks Naturfredningsforening	1
Ved ikke	3